

*Kursusbeskrivelse
for
Forårssemesteret 2002*

*Den Samfundsvidenskabelige
Basisuddannelse
Aalborg Universitet*

Indholdsfortegnelse

Kursusbeskrivelse - Foråret 2002	5
Organisationsteori - Del 1-3	7
Introduktion til organisationsteori og den klassiske skole - Del 1	7
Organisation og omverden - Del 2	7
Omstilling i den offentlige sektor - hvorfor og hvordan - Del 3	8
Samfundsøkonomi - Del 1-15	9
Politologi - Del 1-15	13
Politik, magt og stat - det moderne - Del 1	13
Regime, nationalstat og demokrati - Del 2	13
Det politiske system og politisk kultur - Del 3	14
Interesseorganisationer - Del 4	14
Sociale bevægelser; "governance" - Del 5	14
Massemedier - Del 6	15
Partier og vælgere - Del 7	15
Folketinget - Del 8	15
Regering og offentlig forvaltning - Del 9	16
Beslutningsprocesser - Del 10	16
International politik - Del 11 og 12	16
International politisk økonomi - Del 13	16
Internationale organisationer og internationalt samarbejde. FN og EU - Del 14	17
EU som politisk system - Del 15	17
Samfundsfilosofi - Del 1-10	18
Indledning, Platon og Augustin - Del 1	18
Aristoteles, Aquinas og Ockham - Del 2	19
Hobbes og Locke - Del 3	19
Rousseau og Burke - Del 4	19
Hume, Kant og Hegel - Del 5	19
Marx - Del 6	19
John Stuart Mill og socialliberalisme - Del 7	19
Kritisk teori - Del 8	20
Foucault og Habermas - Del 9	20
Rawls og Nozick - Del 10	20
Studieenhedsseminarer	21
Danmark i det 20. århundrede - Den danske velfærdsstat i historisk og komparativt perspektiv 1 - 6	21
Globalisering - 1 - 7	22

Udviklingen i de sociale forhold - 1-7	22
Europa og Verden i det 20. århundrede - politiske og økonomiske hovedtræk i den historiske udvikling - 1-6	23
Udviklingslande - 1-6	24
Litteraturliste - Foråret 2002	25

Kursusbeskrivelse - Foråret 2002

Forårets temaramme er ”Økonomisk, politisk, social og historisk udvikling”. Kurserne i denne kursusbeskrivelse skal være med til at hjælpe jer med at udfylde dette tema.

I efteråret var den ”skjulte dagsorden” med temarammen ”Arbejds- og levevilkår” at få jer til at se, at der er sammenhæng mellem alle dele af livet og samfundet. At alle mulige ting spiller ind på vores arbejde og vores liv, og de gør det i et kompliceret mønster.

Den ”skjulte dagsorden” for foråret er, at sætte hele dette komplicerede system i bevægelse - i udvikling. Og så bliver det først rigtigt svært. At forstå at elementerne, sammenhængene og rammerne hele tiden ændrer sig og indgår i nye mønstre, er der nogle svenske udviklingspsykologer, der mener forudsætter en modenhed der svarer til 18 år.

Vi har i år lavet 5 seminarer, som erfaringsmæssigt skulle dække de projekter I vælger. Disse seminarer skulle gerne komme til at stå centralt i forhold til jeres projekt.

I den første uge af februar vil der for hvert seminar tema blive afholdt 2 seminarforelæsninger. Disse seminarforelæsninger skal inspirere jer til at formulere et projekt. Disse forelæsninger vil blive holdt om eftermiddagen og kun 1 gang, og de vil ikke blive gentaget. Derfor er det ikke meningen I skal gå til alle forelæsningerne, men det er meningen at I skal vælge 1 eller 2 af seminarerne og følge de forelæsninger og dermed få et grundlag, både for gruppedannelsen og en problemformulering.

Efter problemformuleringsseminaret - den 27. og 28. februar - vil projektenhedsseminarerne fortsætte, nu som seminarer, hvor det er meningen, I skal komme med indput til, hvad seminarerne skal handle om. Og I skal deltage aktivt. Til disse seminarer kan der derfor kun deltage ca. 50.

Et af de store kurser i forårssemesteret er samfundsøkonomi. Her lægges der op til introduktion af en række basale begreber og sammenhænge i samfundsøkonomi. Kurset rummer også et stort element af samfundsbeskrivelse, hvilket I selvfølgelig vil få glæde af senere i studiet og som samfundsborgere. I øvrigt lægges der i kurset vægt på den offentlige sektors rolle i samfundsøkonomien og generelle former for økonomisk politik i det hele taget.

Det andet store kursus på 2. semester omhandler politologi. Kurset indledes med en generel introduktion til politik, magt og stat. Herefter følger en kursusblok om interesseorganisationer og sociale bevægelser samt vælgere og Folketinget og herunder beslutningsprocesser. Kurset afsluttes med en international dimension, hvor der gives et overblik over Danmarks placering i det internationale samarbejde.

Det tredje og sidste store kursus vedrører samfundsfilosofi. Kurset rummer først og fremmest en gennemgang af samfundstænkernes klassikere og dernæst en gennemgang af den politiske ideologier/samfundsfilosofien s –ismer. Sidstenævnte føres helt op til nutiden med en gennemgang af Rawls og Nozick. Dette kursus skal også gøre jer i stand til at lave en god samfundsfilosofisk perspektivering af projektet.

Endeligt vil der blive afholdt en seminar række for de af jer der ønsker at gå lidt dybere ind i samfundsøkonomi.

Som det fremgår af denne korte introduktion til forelæsnings- og seminar rækken sigte at sætte jer i stand til at formulere og behandle problemer, der drejer sig om samfundsmæssige udvikling. Grib chancen. I kan blive meget klogere i foråret.

Jes Adolphsen
studieleder

Organisationsteori - Del 1-3

v/Tina Ussing Bømler

Formål

At introducere det organisationsteoretiske fagområde med henblik på at opnå indsigt i organisationers og organisationsforholds betydning for økonomisk, politisk og social udvikling.

Der tages udgangspunkt i tre hovedtemaer, struktur, kultur og proces og hvordan de hænger sammen. Hensigten er at opnå forståelse for organisationsstrukturens betydning for adfærd i organisationer samt hvordan de organisatoriske rammer har indflydelse på, hvordan borgerne bliver betjent og hvordan medarbejderne trives.

Dernæst introduceres den klassiske organisationsteori, hvor der især fokuseres på bureaukратиets egenskaber og problemer. Weber og Taylors forståelse af den bureaukratiske organisationsform bliver gennemgået. Efter gennemgangen af den klassiske organisationsteori introduceres nye organisationsteorier med vægt på aktuelle organisatoriske problemstillinger i den offentlige sektor. Der lægges vægt på de omstillingskrav, som offentlige organisationer skal håndtere.

Litteratur

Bakka, Jørgen Frode: Organisationsteori, Handelshøjskolens Forlag 1988, 2. udgave, 4. oplag 1995.

Bømler, Tina Ussing (red) (2000): *Sociale organisationer i en omstillingstid*, Gyldendal, 3. oplag

Introduktion til organisationsteori og den klassiske skole - Del 1

Struktur - Kultur, processer.

Bureaukratiet som organisationsform, egenskaber og problemer.

Bureaukратиets innovationsproblemer.

Litteratur

Bakke & Fivelsdal, kapitel 1 og 2 til og med side 51

Bømler, red. Kapitel 3

Organisation og omverden - Del 2

Organisationer som åbne systemer.

Alternative organisationsformer.

Litteratur

Bakke & Fivelsdal kapitel 3

Bømler red. Kapitel 6

Omstilling i den offentlige sektor - hvorfor og hvordan - Del 3

Organisationsændringer og beslutningsmodeller.

Litteratur

Bakke & Fivelsdal kapitel 11 til og med side 293

Bømler red., kapitel 2 og 7.

Samfundsøkonomi - Del 1-15

v/Helge Brink og Carsten Heyn-Johnsen

Formål

Den økonomiske udvikling sætter rammerne for de enkelte individers muligheder og for hele samfundets bredere udvikling. Det afspejler sig blandt andet i, at en stor del af samfundsdebatten enten direkte eller indirekte drejer sig om økonomiske forhold. Det kan være enkelte gruppers økonomiske forhold eller den økonomiske udvikling i sin helhed, eller det kan være diskussioner om den økonomiske politik. På den baggrund er det nogle hovedformål med kurset:

- at man bliver i stand til at overskue de grundlæggende samfundsøkonomiske sammenhænge
- at man bliver i stand til at følge og forholde sig til den økonomisk politiske debat på en mere kvalificeret måde
- at man i projektarbejdet og de videre studier kan inddrage empiriske og teoretiske samfundsøkonomiske sammenhænge i problemformulering og -behandling.

Nærmere beskrivelse af kurset og dets formål

En forudsætning for, at man kan få et overblik over de samfundsøkonomiske sammenhænge er, at man sætter sig ind i nogle vigtige grundbegreber. Man må kende betydningen af f. eks. den samlede beskæftigelse, produktion og indkomst, det samlede forbrug og de samlede investeringer. Desuden er den offentlige sektors indtægter, udgifter og gæld centrale størrelser, ligesom man må kende betydningen af de begreber, der indgår i internationale økonomiske sammenhænge, f.eks. eksport, import, betalingsbalance, valutakurser og kapitalbevægelser. Endelig er Nationalbankens funktion af betydning, og forståelsen af penges egenskaber og rolle er central.

Der indgår derfor i kurset et stort element af, hvad man kalder samfundsbeskrivelse. Imidlertid kan man ikke skelne skarpt mellem økonomisk samfundsbeskrivelse på den ene side og teori om de økonomiske sammenhænge på den anden. I det samfundsbeskrivende element vil der hele tiden dukke økonomiske teorier op, og kurset er desuden tilrettelagt sådan, at teoretiske sammenhænge inddrages og udbygges, efterhånden som det basale grundlag er etableret. Med dette kombinerede empiriske og teoretiske grundlag skulle man gerne blive i stand til at forholde sig mere kvalificeret til den økonomisk politiske debat, hvad enten det drejer sig om den politiske diskussion om rammerne for den private sektors aktiviteter, om den offentlige sektors rolle, eller f. eks. om Danmarks forhold til den Europæiske Økonomiske og Monetære Union. Sideløbende hermed skulle man også være bedre i stand til at vurdere og forholde sig kritisk til mængden af klicheer, der til tider præger samfundsdebatten.

Ud over det mere generelle sigte har kurset også til formål at etablere et udgangspunkt for i projektarbejdet at kunne formulere økonomiske problemstillinger eller inddrage

økonomiske sammenhænge i analysen af andre problemstillinger. Med kurset som baggrund skulle man være i stand til selv at foretage videre studier af økonomisk empiri og teori i det omfang, som projekternes problemformulering lægger op til.

Traditionelt skelner man i økonomien mellem mikroteori og makroteori. I mikroteorien tager man udgangspunkt i de enkelte menneskers økonomiske overvejelser og ser bl. a. på hvordan resultatet så bliver på de enkelte markeder. I makroteorien tager man udgangspunkt i overordnede økonomiske størrelser som den samlede beskæftigelse og arbejdsløshed, økonomisk vækst, over- og underskud på statens budgetter og betalingsbalancen, inflation, valutakurser osv. Der lægges herved især op til at se statens rolle i denne makroøkonomiske sammenhæng og diskutere generelle former for økonomisk politik som finanspolitik og penge- og valutakurspolitik. Dette kursus har primært en makroøkonomisk tilgang, men et par af forelæsningerne inddrager dog dele af mikroteorien, bl. a. i behandlingen af arbejdsmarkedet og erhvervsstrukturen. Herved ses der også på andre former for økonomisk politik end de generelle, f. eks. ændringer af de strukturelle betingelser på vare- og arbejdsmarkederne.

Et lands samlede økonomi er resultatet af en lang historisk udvikling. Der er derfor også i kurset inddraget et tilbageblik over den økonomiske udvikling, hvor økonomisk vækst og forskellige konjunkturfaser belyses. Tilsvarende kan et lands økonomi ikke forstås i sig selv, men må ses i relation til det internationale økonomiske samspil. Dette samspil i form af varehandel, kapitalbevægelser og økonomisk integration udgør en vigtig del af kurset.

Litteratur

Helge Brink: *Makroøkonomi. Introduktion til teori og politik*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2001.

Torben Andersen m. fl. (red.): *Beskrivende Økonomi*, 6. udg. Jurist og Økonomforbundets Forlag, 1999.

Carsten Heyn-Johnsen: *Noter til samfundsøkonomi*. AAU 2000.

1. Økonomisk værdi, velfærd og pris
2. Input-output modeller, produktion og økonomi
3. Penge, pengepolitik og pengerente

Noterne vil ligge til kopiering og på nettet.

Lektionsplan

Der afholdes 15 forelæsnings timer á 2 timer for hvert hold i auditorium T, henholdsvis kl. 0815-1000 (hold B) og 1015-1200 (hold A). Forelæsningerne holdes tirsdage og torsdage. Umiddelbart før prøven i økonomi 27/5 afholdes der en økonomiøvelse den 24/5.

Seminarer

Som en overbygning på økonomikurset tilbydes der seminarer og øvelser. Formen afhænger af antallet af interesserede. Om indholdet se nedenfor. Relevant litteratur meddeles senere.

Forelæsningsplan til kursusrækken i økonomi				
Dato & Forelæser			Emne	Litteratur
1	5/2	HB	Introduktion Økonomisk udvikling siden 1945	HB kap. 1 HB kap. 2 (s. 11-19)
2	7/2	HB	Internationalisering Strukturelle ændringer & konjunkturer	HB kap. 2 (s. 19-23) TA kap. 1 (s. 7-22)
3	12/2	CHJ	Nationalregnskabet	TA kap 2 CHJ note 1: Økonomisk værdi, velfærd og pris CHJ note 2: Input-output modeller, produktion og økonomi
4	14/2	CHJ	Nationalregnskabet	do.
5	19/2	HB	Efterspørgsel, produktion og beskæftigelse	HB kap. 3
6	21/2	CHJ	Den offentlige sektor	TA kap 4 Overspringelser: afsn. 4.8.2, 4.8.3, 4.8.4, 4.9, 4.11, samt appendix
7	5/3	CHJ	Den offentlige sektor, statsgæld og kapitalmarked	HB kap. 4, afsnit 5 og 6
8	7/3	HB	Finanspolitik	HB kap. 4
9	12/3	HB	Arbejds- & varemarkederne Inflation	HB kap. 6
10	14/3	CHJ	Penge-, kapital- og valutamarkederne	TA kap. 6 Overspringelser: afsn. 6.6.4, 6.6.5, 6.10 CHJ note 3: Penge, pengepolitik og penge-rente HB kap. 7 (s. 91-94)
11	19/3	CHJ	Penge- og valutakurspolitik	do.

12	21/3	HB	Penge- og varemarkeder: økonomisk politik	HB kap. 7 (s. 94-108)
13	26/3	HB	Udenrigshandel, betalingsbalance og valutakurser	HB kap. 9 Kursorisk: TA kap. 7 (s. 220-233)
14	2/4	HB	Økonomi og politik i en international økonomi	HB kap. 10 (s.143-156)
15	4/4	BD	Erhvervsstruktur. Data-søgning i praksis	TA kap. 10

Seminarer (kl. 13.15-ca. 15.30)				
Dato & Seminarleder			Emne	
1	20/2	CHJ	Mellemligstidens finansielle kriser og den økonomiske stagnation i Europa og USA	
2	5/3	HB	Fordeling: pensionssystemer (HB kap. 11)	
3	6/3	CHJ	Den økonomiske udvikling efter 2. verdenskrig	
4	20/3	CHJ	Øvelser	
5	3/4	HB	Øvelser	

Politologi - Del 1-15

v/Erik Albæk, Johannes Andersen, Peter Munk Christiansen, Jørgen Goul Andersen, Per H. Jensen, Ole Resen og Henrik Plaschke

Bøger

Andersen, Jørgen Goul (1998): *Politik og samfund i forandring*, København: Columbus, bd. 1 & 2.

Østerud, Øyvind: *Statsvitenskap: Innføring i politisk analyse*, Oslo: Universitetsforlaget, 1999, 2. udg..

Formål

Formålet med forelæsningsrækken i politologi er at introducere de studerende til det danske politiske system. Dette vil blive gennemgået i sin historiske udvikling såvel som i dets nuværende skikkelse.

I de tre indledende lektioner drøftes det politiske systems udvikling i et overordnet perspektiv: Hvordan skal vi overhovedet forstå så centrale fænomener som politik, demokrat og politisk kultur?

Fire lektioner (4, 5, 6 og 7) retter fokus på de kanaler, gennem hvilke borgerne forsøger at påvirke det politiske system: interesseorganisationer, sociale bevægelser, massemedier og partier, mens to lektioner (8 og 9) beskæftiger sig med de centrale politiske institutioner: Folketinget, regeringen, og central- såvel som lokalforvaltningen. I lektion 10 drøftes, hvordan politiske beslutninger bliver til.

Fokus har indtil videre så godt som udelukkende været rettet mod danske forhold. I de resterende lektioner vendes blikket mod det danske politiske systems omgivelser. Det sker i form af fem lektioner, der beskæftiger sig med EU og forholdet mellem Danmark og EU.

Politik, magt og stat - det moderne - Del 1

v/Johannes Andersen

Litteratur

Østerud, kapitel 3, 4 og 5

Supplerende litteratur

Goul Andersen, bind 2 kapitel 7

Regime, nationalstat og demokrati - Del 2

v/Johannes Andersen

Litteratur

Østerud, kapitel 11, 14, og 16

Supplerende litteratur

Goul Andersen, bind 2, kapitel 9

Det politiske system og politisk kultur - Del 3

v/Johannes Andersen

Litteratur

Østerud, kapitel 18 og 19

Goul Andersen, bind 2 kapitel 16 og 2

Supplerende litteratur

Østerud, kapitel 17

Andersen, Johannes (1997): "Politisk kultur", *GRUS*, nr. 52 (*Kompendiet*)

Andersen, Johannes (1999): *Højrefløjen og kritikken af de fremmede i Danmark*. Aalborg Universitet: Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning. (*Kompendiet*)

Interesseorganisationer - Del 4

v/Peter Munk Christiansen

Litteratur

Goul Andersen, bd.2, pp 35-46.

Peter Munk Christiansen, "Interesseorganisationer, centraladministration og udviklingen af nye indflydelsesstrategier", pp. 119-154 i Karsten Ronit (red.), *Interesseorganisationer i dansk politik*. København: Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, 1999. (*Kompendiet*)

Supplerende litteratur

Peter Munk Christiansen, "Miljøpolitik og interesseorganisationer: Mellem anarki og integration", pp. 146-162 in Jens Blom-Hansen and Carsten Daugbjerg, *Magtens organisering: Stat og interesseorganisationer i Danmark*, Aarhus: Systime, 1999. (*Kompendiet*)

Sociale bevægelser; "governance" - Del 5

v/Ole Resen

Litteratur

Goul Andersen: Bd.1, Kap. 3, pp.42-67, Kap. 6, PP. 148-52 Bd. 2, kap. 2+3, pp 17-70, kap. 5-6, pp. 109-63.

Massemedier - Del 6

v/Erik Albæk

Litteratur

Goul Andersen, bd. 2: 54-60.

Anker Brink Lund, "Journalistroller i det redigerede samfund", *Politica*, 31. årg., nr. 2, 1999, pp. 133-146. (*Kompendiet*)

John W. Kingdon, "How Do Issues Get on Public Agendas?" pp. 40-50 i William Julius Wilson, ed., *Sociology and the Public Agenda*, Newbury Park: Sage Publications, 1993. (*Kompendiet*)

Partier og vælgere - Del 7

v/Jørgen Goul Andersen

Litteratur

Goul Andersen, bd. 1, kap. 4 og 5, bd. 2, kap. 3

Supplerende litteratur

Goul Andersen, kapitel 14

Folketinget - Del 8

v/Erik Albæk

Litteratur

Østerud, pp. 69-73.

Goul Andersen, bd. 2, 99. 71-109.

Erik Damgaard, "Parlamentarismens udvikling", pp. 49-70 i Ole Stig Andersen et al., red., *Folketingets festskrift i anledning af Grundlovens 150-års-jubilæum den 5. juni 1999*, København: Folketingets Præsidium, 1999. (*Kompendiet*)

"Folketingets arbejdsform", pp. 49-58 i *Folketinget efter valget den 21. september 1994*, København: Schultz, 1999. (*Kompendiet*)

Supplerende litteratur

Jensen, Henrik (1999): "Folketingets partigrupper" i Ole Stig Andersen et al., red., *Folketingets festskrift: I anledning af Grundlovens 150-års-jubilæum den 5. juni 1999*. København: Folketingets Præsidium. (*Kompendiet*)

Regering og offentlig forvaltning - Del 9

v/Ole Resen

Litteratur

Jørgen Grønnegaard Christensen, "Den offentlige forvaltning". Århus: Institut for Statskundskab, 2. udg. 1996, 39 s.

Supplerende litteratur

Østerud, kap. 6-10

Goul Andersen, bd. 2, kapitel 5

Beslutningsprocesser - Del 10

v/Ole Resen

Litteratur

Goul Andersen, bd. 2, pp. 186-205.

Peter Munk Christiansen, *Ej blot til pynt? Om budgettets politik og politikernes budget*, Aalborg: Aalborg Universitetsforlag, 1999, kap. 3, "Budgettet og budgetprocessen", pp. 25-43. (*Kompendiet*)

Supplerende litteratur

Erik Albæk, "Den politiske dagsorden - en skraldespand? Aids som illustrativ case", *Politica*, 23. årg., nr. 4, 1991, pp. 396-417. (*Kompendiet*)

Poul Erik Mouritzen, "Er inkrementalismen kun til de gode tider?", *Politica*, 23. årg., nr. 4, 1991, pp. 375-395. (*Kompendiet*)

International politik - Del 11 og 12

v/ Henrik Plaschke

Grundlæggende problemstillinger og begreber: definitioner og objekt, problemstillinger, begreber, teoriretninger, anvendelser.

Litteratur

Østerud, kap. 20, 21, 22, 23, 24

International politisk økonomi - Del 13

v/Henrik Plaschke

Litteratur

Østerud, kap. 27, 22

Internationale organisationer og internationalt samarbejde. FN og EU - Del 14

v/Henrik Plaschke

Litteratur

Østerud, kap. 23, 28, 29

EU som politisk system - Del 15

v/Henrik Plaschke

Litteratur

Østerud, kap. 28

Kapitlerne 25-26 i Østerud læses kursorisk.

Samfundsfilosofi - Del 1-10

v/Jes Adolphsen & Jens Ulrich

Formål

Vi befinder os i den vesteuropæiske kulturkreds og er en del af den. Det betyder bl.a. at vi opfatter verden og hinanden ved hjælp af bestemte tankefigurer. Disse tankefigurer er opstået engang.

Ved at tematisere disse tankefigurer, som vi har overtaget, og de situationer de er opstået i, skulle forelæsningsrækken gerne kunne sætte jer i stand til at genkende dem og forholde jer kritisk til dem.

Vi vil koncentrere os om de forestillinger der i Vesteuropa har været om, hvad et samfund er og bør være. I år vil vi - i hvert tilfælde i den sidste halvdel af forelæsningsrækken - koncentrere os om politisk filosofi og de politiske ideologier og deres baggrund.

I skal lave en samfundsfilosofisk perspektivering af forårets projekt. Forelæsningerne skulle også inspirere jer til at foretage en tænkning perspektivering af jeres eget projekt.

Litteratur

Adolphsen, Jes: *Problemer og livsopfattelser*, Aalborg Universitetsforlag

Adolphsen, Jes, Thomas Bendixen, Ruddy Welzel og Ulli Zeitler: *Fra Hume til Nozick. Mere samfundsfilosofi*, Den Samfundsvidenskabelige Basisuddannelse, 2000

Supplerende litteratur

Lübcke, Poul, *Politikens bog om politiske ideer*, Politikens Forlag.

Fink, Hans, *Samfundsfilosofi*, Aarhus Universitetsforlag.

Litteratur pr. kursusgang

Til de enkelte forelæsninger, læses de tilhørende kapitler i den anbefalede litteratur.

Indledning, Platon og Augustin - Del 1

v/Jes Adolphsen

Forelæsningsrækkens hovedprincip opridses: De grundlæggende begreber og tankefigurer er problem løsningsværktøjer. Platon præserer som anti-demokrat, og Sokrates som den første, der mener man kan løse praktiske problemer ved at løse teoretiske. Disse tænkere opfatter ondskab som manglende indsigt. Med Augustin kommer kristendommens indflydelse: bl.a. ved at forstå ondskab som dennesidighed.

Aristoteles, Aquinas og Ockham - Del 2

v/Jes Adolphsen

Aristoteles gør via Islam sin gennemgribende indflydelse gældende på den vestlige tankegang fra og med middelalderen. Thomas Aquinas er den katolske og feudale ordens filosof, i modsætning til William af Ockham, som er en gryende modernitetstænder (ganske vist ud fra et teologisk-konservativt standpunkt)

Hobbes og Locke - Del 3

v/Jes Adolphsen

Thomas Hobbes er den første filosof, der påpeger strukturen i den samfundsmæssige ondskab. Han står for en mekanisk materialistisk tankegang og er den gryende kapitalismes tænder

Locke betragtes som liberalismens fader. Hans ideer om det repræsentative demokrati og hans begyndelse af den private ejendomsret er tankemønstre der reproduceres igen og igen i den aktuelle politiske diskussion.

Rousseau og Burke - Del 4

v/Jes Adolphsen

Locke betragtes som liberalismens fader. Hans ideer om det repræsentative demokrati og hans grundlæggelse af den private ejendomsret er tankemønstre der reproduceres igen og igen i den aktuelle politiske diskussion.

Hume, Kant og Hegel - Del 5

v/Jens Ulrich

Med Kant tages der for alvor fat på oplysningsfilosofien. Forestillingen om frihed og den menneskelige fornuften ser dagens lys i denne periode. Og med Hegel introduceres dialektikken, som den dynamik der ligger bag den samfundsmæssige udvikling.
Der vil senere blive præsenteret supplerende litteratur til denne kursusgang.

Marx - Del 6

v/Jes Adolphsen

Her præsenteres den socialistiske analyse af det kapitalistiske samfund med baggrund i Marx' og Engels' videnskabelige projekt.

John Stuart Mill og socialliberalisme - Del 7

v/Jens Ulrich

Mill giver den klassiske liberalism en social dimension og er en af de centrale fortolkere af nytteteorien (utilitarismen). Han leverer mange tankefigurer til teorierne bag den moderne forståelse af velfærdsstaten.

Kritisk teori - Del 8

v/Jens Ulrich

Den Kritiske Teori (Adorno & Horkheimer) opstiller med baggrund i oplysningsfilosofien og den marxistiske samfundsanalyse en radikal kritik af såvel det moderne samfund som af hele den vestlige civilisation.

Der vil senere blive præsenteret supplerende litteratur til denne kursusgang.

Foucault og Habermas - Del 9

v/Jens Ulrich

Spørgsmålet om hvordan vi skal begribe den samfundsmæssige udvikling er den centrale fællesnævner for Foucault og Habermas. Er det gennem konflikter og magtkampe (Foucault) eller er det gennem rationelle og kommunikativt forhandlede konsensusløsninger (Habermas)?

Der vil senere blive præsenteret supplerende litteratur til denne kursusgang.

Rawls og Nozick - Del 10

v/Jes Adolphsen og Jens Ulrich

Med udgangspunkt i en teori om retfærdighed bygger Rawls videre på det socialliberalistiske tankegods og formulerer en teori om det moderne demokratiske samfund. Nozick (f. 1938) er repræsentant for neoliberalismen og tager ejendomsret og fordelingsspørgsmålet i samfundet alvorligt og argumenterer for en såkaldt berettigelses-teori. Og så er vi helt oppe ved den nye regering og dens grundlag.

Studieenhedsseminarer

Til støtte for gruppe- og projektarbejdet har studienævnet valgt, som et ekstra tilbud, at udbyde 5 seminarer. De 2 første gange af hver seminarerække afholdes i den 1. uge af februar som inspiration til gruppedannelse og valg af projektemne.

De efterfølgende gange afholdes efter problemformuleringsseminarerne. Disse seminarer afholdes som deltagerstyrede seminarer med med max 50 studerende. Projektgruppene kan derfor udpege 1-2 medlemmer, som aktivt medvirke og deltage i seminaret.

De 5 seminarer er:

- Udviklingslande v/Agnete Christiansen
- Globalisering v/Anders Lundkvist
- Danmark i det 20. århundrede - Den danske velfærdsstat i historisk og komparativt perspektiv v/Anna-Birte Ravn
- Europa og Verden i det 20. århundrede - politiske og økonomiske hovedtræk i den historiske udvikling
- Udviklingen i de sociale forhold v/Jens Lind og Uffe Vesthy Madsen

Danmark i det 20. århundrede - Den danske velfærdsstat i historisk og komparativt perspektiv 1 - 6

v/Anna-Birte Ravn

1. gang: Den danske velfærdsstat

Forelæsningen vil give en introduktion til forskningen om velfærdsstaten, dens *historiske* baggrund og udviklingen af forskellige velfærdsystemer. Hvad er en velfærdsstat? Hvilke forklaringer er der givet på velfærdsstaternes fremvækst og udvikling?

Der gives desuden en introduktion til systematisk litteratursøgning, og en liste over anbefalet litteratur udleveres i forbindelse med forelæsningen.

2. gang: Den danske velfærdsstat

Forelæsningen vil give en introduktion til forskningen om udviklingen af den danske/nordiske velfærdsstat. Hvordan kan den danske velfærdsstats historie periodiseres? Hvilke karakteristika har den, og hvordan har det ændret sig over tid? Er der tale om en særlig model? Hvad var drivkræfterne bag udviklingen af og ændringer i denne model i perioden ca. 1890 til i dag?

En liste over anbefalet litteratur udleveres i forbindelse med forelæsningen.

3. gang: Den danske velfærdsstat

Velfærdsstatens rødder

4. gang: Den danske velfærdsstat

Social ingeniørkunst - videnskab og politik

5. gang: Den danske velfærdsstat

Et socialdemokratisk projekt?

6. gang: Den danske velfærdsstat

Velfærdsstatens krise?

Globalisering - 1 - 7

v/Anders Lundkvist

1. gang: Globaliseringens historie - 1

Forelæsningen placerer den aktuelle globalisering i en historisk sammenhæng. Historien falder i tre etaper. Før 1914 herskede et økonomisk system med en betydelig grad af globalisering, især i form af internationale kapitalbevægelser.

1914-50 var den internationale økonomi præget af verdenskrigene og krisen i 30'erne, hvilket betød mindre globalisering og mere protektionisme.

Efter 1950 og især efter nyliberalismens gennembrud efter 1980 er den internationale varehandel og især kapitalbevægelserne vokset eksplosivt. Vi ser på grundene hertil og nogle af effekterne heraf.

2. gang: Globaliseringens historie - 2

Forelæsningen placerer den aktuelle globalisering i en historisk sammenhæng der falder i 3 etaper:

- Før 1914 herskede et økonomisk system, med en betydelig grad af globalisering, især i form af internationale kapitalbevægelser.
- 1914-50 var den internationale økonomi præget af verdenskrigene og krisen i 30'erne, hvilket betød mindre globalisering og mere protektionisme.
- Efter 1950 og især efter nyliberalismens gennembrud efter 1980 er den internationale varehandel og især kapitalbevægelserne vokset kraftigt. Vi ser på grundene hertil og nogle af effekterne heraf.

3.-7. gang: Globaliseringens historie

Udviklingen i de sociale forhold - 1-7

v/Jens Lind og Uffe Vesthy Madsen

1. gang: Social regulering

v/Uffe V. Madsen og Jens Lind

Det rummelige arbejdsmarked er den aktuelle betegnelse for, hvorledes der udfoldes bestræbelser for at integrere en (større) del af befolkningen i arbejdslivet. Seminaret

vil belyse baggrund, historie og aktuelle problemstillinger ud fra arbejdsmarkeds- og socialpolitiske sammenhænge. På dette seminar tages der udgangspunkt i arbejdsmarkedets regulering.

Litteratur:

Jens Lind: Arbejdsløshedspolitikken siden 1960erne - fra forsøgelse til disciplinering, pp.49-61 i Magistrenes Arbejdsløhedskasse: Nå, hvad laver du så?, København 1999.

Jens Lind: Social chapters and the regulation of the labour market, paper presented for the European Sociological Association Conference, University of Essex, August 1997.

2. gang: Social regulering

v/Uffe V. Madsen, Jens Lind

Det rummelige arbejdsmarked er den aktuelle betegnelse for, hvorledes der udfoldes bestræbelser for at integrere en (større) del af befolkningen i arbejdslivet. Seminaret vil belyse baggrund, historie og aktuelle problemstillinger ud fra arbejdsmarkeds- og socialpolitiske sammenhænge. På dette seminar tages der udgangspunkt i socialpolitikken.

Litteratur:

Uffe Vesthy Madsen: *Nogle bemærkninger til en eventuel kommende førtidsreform.*

Uffe Vesthy Madsen: *Socialpolitikken i 1990erne og åndelige værdier.*

3.-7. gang: Socialregulering

v/Uffe V. Madsen, Jens Lind

Europa og Verden i det 20. århundrede - politiske og økonomiske hovedtræk i den historiske udvikling - 1-6

v/Søren Toft Hansen

1. gang: Lange linier i verdenshistorien 1914 - 1945

Udbruddet af 1. verdenskrig markerer på mange områder starten på den moderne verdenshistorie. På baggrund af erfaringerne fra årsagerne til krigen dannedes to modsatrettede hovedtendenser i opfattelsen af, hvordan det kunne gå så galt. Løsningen i en yderligere modernisering af økonomi, politik og demokrati eller var det netop de moderne tanker - forestået som arven fra ideerne i den franske revolution - der var årsagen til krigen. I mellemkrigstiden blev demokratieme i Europa udsat for pres fra totalitær regimer og for mange var udbruddet af 2. verdenskrig et resultat af den første, og Europas og verdens historie 1914 - 1945 er blevet tolket som en ny 30-års krig.

2. gang: Lange linier i verdenshistorien 1945 - 1994

Den kolde krigs periode kan ikke forestås uden at se på erfaringerne fra

mellemligstiden og de store modsætningen mellem demokratiopfattelser og de store -ismer: liberalisme, marxisme og kapitalisme. Verdenssamfundet blev polariseret, og en stor del af den politiske og økonomiske udviklingen i perioden kan ikke behandles uden gennem dette prisme.

3. gang: Dannelsen og udviklingen af det europæiske samarbejde

4. gang: Det internationale samarbejde og institutioner

5. gang: Hovedtræk i den økonomiske udvikling I

Fra fordisme til postfordisme, fra industrisamfundet til informationssamfundet. Hovedtræk i de økonomiske ideers historie og forholdet mellem økonomi, teknologi og politik.

6. gang: Hovedtræk i den økonomiske udvikling II

Udviklingslande - 1-6

v/Agnete Christiansen og Li Xing

1. gang: Klassiske udviklingsteorier og eks. på problemer om udvikling - 1

v/Agnete Christiansen

2. gang: Klassiske udviklingsteorier og eks. på problemer om udvikling - 2

v/Agnete Christiansen

3. gang: Udviklingsprojekter og udviklingsstrategier i afrikanske lande

v/Agnete Christiansen

4. gang: Gældskrise og strukturtilpasningsprogrammer i u-lande.

Verdensbanken og Den internationale valutafond

v/Agnete Christiansen

5. gang: Demokrati og udvikling med eksempler fra bl. Kina og Indien

v/Li Xing

6. gang: NIC-landene i 80'erne og 90'erne

v/Li Xing

Litteraturliste - Foråret 2002

Nedenstående er minimumslitteratur som anbefales læst i forbindelse med forelæsningserne, da kurserne tager sit udgangspunkt heri.

Bakka, Jørgen Frode: *Organisationsteori*, Handelshøjskolens Forlag 1988, 2. udgave, 4. oplag 1995.

Bømler, Tina Ussing (red) (2000): *Sociale organisationer i en omstillingstid*, Gyldendal, 3. oplag

Helge Brink: *Makroøkonomi. Introduktion til teori og politik.*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2001

Torben Andersen m. fl. (red.): *Beskrivende Økonomi*, 6. udg. Jurist og Økonomforbundets Forlag, 1999.

Andersen, Jørgen Goul (1998): *Politik og samfund i forandring*, København: Columbus, bd. 1 & 2.

Østerud, Øyvind: *Statsvitenskap: Innføring i politisk analyse*, Oslo: Universitetsforlaget, 1999, 2. udg.

Christensen, Jørgen Grønne gård: *Den offentlige forvaltning. En oversigt*, Institut for Statskundskab, Århus Universitet. 2. udgave 1996

Albæk, Erik (red): *Kompendium til forelæsningsrækken i politologi*, Den samfundsvidenskabelige basisuddannelse forårssemesteret 2000/2001

Adolphsen, Jes: *Problemer og livsopfattelser*, Aalborg Universitetsforlag

Adolphsen, Jes, Thomas Bendixen, Ruddi Welzel og Ulli Zeitler: *Fra Hume til Nozick. Mere samfundsfilosofi*, Den Samfundsvidenskabelige Basisuddannelse, 2000

Supplerende litteratur

Lübcke, Poul, *Politikens bog om politiske ideer*, Politikens Forlag.

Fink, Hans, *Samfundsfilosofi*, Aarhus Universitetsforlag.

